

Majorene

Etterat tidligere etterretningsmann CC blei vippe som redaktør av *Morrabla* for noen år tilbake, er han blitt et årlig fenomen på bokmarkedet. I år er han ute med «De som heiste flagget», hvor han skriver om hvordan de norske offiserene kjempet og vant den andre verdenskrigen. Temaet er ikke nytt for han. CC skriver som han alltid har gjort, og låner ikke øre til noen.

KK har tidligere i år spandert et intervju med CC om boka. For de som er interessert i en breiere framstilling av offiserenes rolle i 1940 henviser jeg til min

BØKER

Chr. Christensen:
De som heiste flagget
Cappelen

«Unngå å irritere fienden» (Oktober 1981) som er et forsøk på å gi en helhetlig framstilling av krigen i 1940, hvor bl.a. det da nyåpnede materialet fra den militære undersøkelseskommissjonen av 1946 er et viktig kildemateriale. Her skal jeg avgrense meg til å ta opp et par av CCs påstander.

Sjøoffiserenes rolle

CC påstår at en av de viktigste grunnene til at Norge blei invitert til medlemskap i NATO var at offiserenes, og i særdeles grad sjøoffiserenes, krigsinnsats overbeviste de allierte. På denne bakgrunn rekonstruerer CC marinens innsats i rosenrøde farger.

«De gjorde mer enn sin plikt. De improviserte og tok strabasene med pliktfylt humor... (de) gikk i krig med den største selvfølgelighet, selv om hjemmekrigen var undergangsdømt. Et par av sjøforsvarets offiserer svikket, men ingen var forrædere.» (s.32)

Om dette sier jeg i «Unngå å irritere fienden» (s.45): «Dommen over de norske skipssjefene var ikke nådig. Kritikken av marinens innsats var så omfattende etter krigen at en med endel reservasjoner kan si at den rammet etaten som helhet. Av 85 offiserer fra kaptein til kommandørs grad blei det foreslått å reise tiltale mot hele 12. Et langt større antall blei skarpt kritisert. Både kommanderende admiral Diesen og admiralstabssjefen Corneliussen blei skarpt kritisert av den sivile undersøkelseskommissjonen. Den militære undersøkelseskommissjonen sluttet seg til denne kritikken, og føyde til at de viste 'en slik mangel på initiativ, og at det sterkt beklages'. I denne sammenhengen er det viktig å huske på at marinens var mobilisert alt fra høsten 1939, og at mannskap og organisasjon

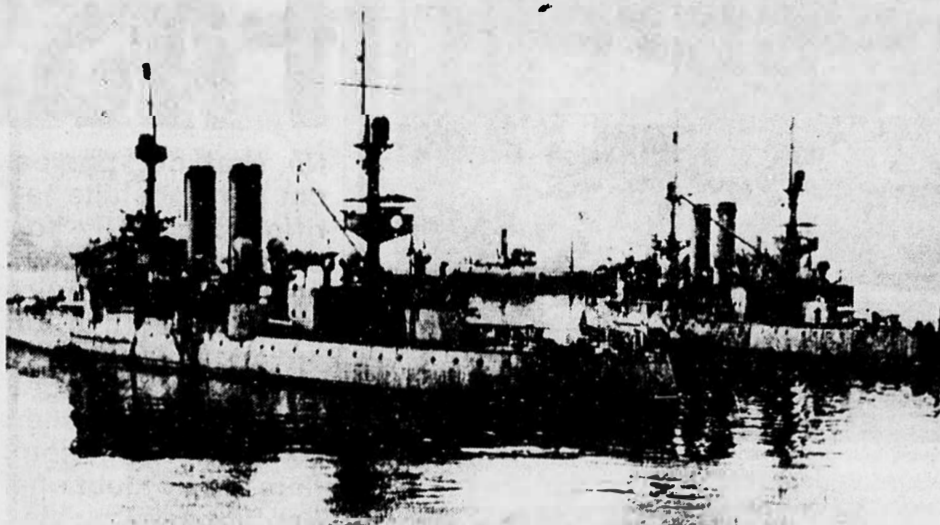
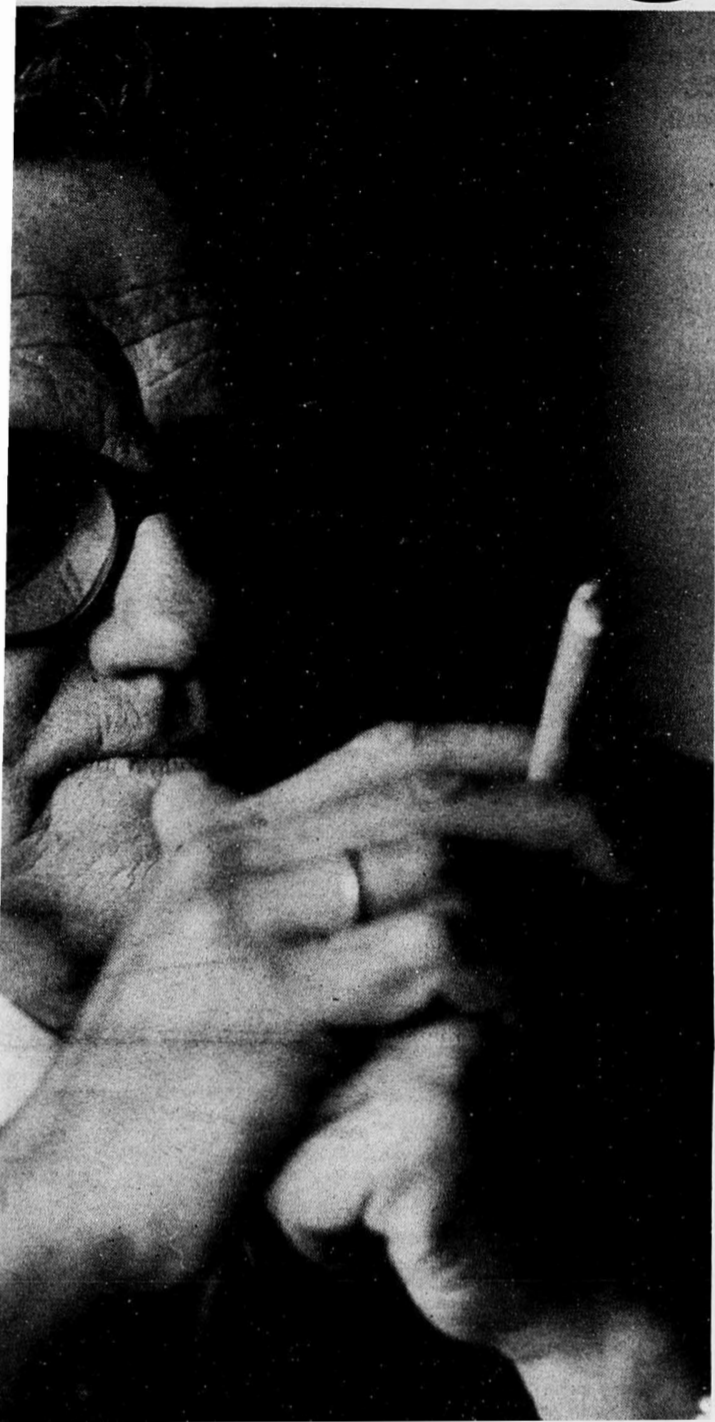
Chr. Christensens bok «De heiste flagget» får hard kritikk av Lars Borgersrud. FOTO: NTB

var innøvd. Marinen var derfor i en helt annen situasjon enn kystartilleriet, som bare var oppsatt med reduserte besetninger, eller hæren, hvor bare enkelte avdelinger hadde vært inne til nøytralitetsvakt.»

50 fartøyer

Mens bare to jagere, en ubåt og tre oppsynsskip kom seg til England, blei ca. 50 fartøyer overført til den tyske krigsmarinen. Av 19 fartøyer som blei mer eller mindre ødelagt under kamphandlingene, blei et fåtall ødelagt i kamp. Etter at den tyske krigsmaskin hadde fått ødelagt mange av sine skip i kamp med britiske stridskrefter under invasjonen i Norge, utgjorde de norske prisene et kjærkomment tilskudd. De gjorde tysk krigstjeneste under resten av krigen. I Østersjøen gikk det til og med en norsk marineavdeling under tysk kommando. Og dette på tross av at tjenestereglementet entydig slo fast at skipssjefene pliktet å «ikke stryke flagget så lenge det er den ringeste mulighet for å forsvare far-

ns krig

Major Chr. Christensen rekonstruerer den norske marinens innsats under krigen i rosenrøde vendinger i sin bok «De som heiste flagget». Her ligger de to norske panserskipene «Norge» og «Eidsvold» på Narvik havn 8. april 1940 — dagen før de ble senka.

apparatet, det være seg som regimentssjefer, i FDs mobiliseringskontor, generalstabens mobiliseringsavdeling og en lang, lang rekke andre steder. Flere av dem aktiviserte seg åpent politisk kort tid etter angrepet, også mens kampene pågikk. Forsvarets beredskap mot dette før 9. april belyses vel best av at Quisling sjøl var mobiliseringsdisponert til HOK. Flere av disse offiserene hadde blitt besøkt av tyske offiserer rett før krigen. Noen, som Jonas Lie og Quisling, pleide sine tyske forbindelser ganske åpent. Quislings siste briefing med sin tyske forbindelsesoffiser i København 5. april velger CC å bagatellisere: «Tyskeren forsøkte å få konkrete militære opplysninger av den norske major. Det fikk han ikke, rett og slett fordi nordmannen intet hadde å gi. Han satt ikke inne med noe som interesserte» (s. 127). Dette er en helt igjennom tøvette påstand. Som fagmilitær og uhyre militært interessert, var Quisling meget godt orientert, sjøl om han ikke hadde gjort tjeneste i generalstabens de siste åra. Vi snakker her om en mann som hadde vært forsvarsminister 7 år tidligere! I tillegg finns det ikke noen skikkelige dokumentasjon om hva som blei sagt på møtet i København.

Agenter

Når det gjelder å dokumentere tysk agentvirksomhet i Norge før og under angrepet så er det et beklagelig faktum (som CC sjølsagt veit) at Abwehrs arkiver «forsvant» under sammenbruddet i 1945. Enten blei det ødelagt, eller så befinner det seg i USA (mest sannsynlig), men uansett er det ikke mulig å drive vitenskapelig forskning i dette materialet (ennå). Imidlertid finns det noe materiale. I de fektingsrapportene som blei avgitt av norsk befal som deltok i felttoget i Østfold kommer det klart fram at det opererte en 5. kolonne bak de norske linjene. Noen av de som deltok i den blei til og med arrestert av krigspolitiet under dramatiske omstendigheter, men blei seinere sluppet løs av tyskerne. Jeg har i boka «Stille mobilisering» (Oktober 1977, psevd. Ottar Strømme) gått igjennom dette og viser til de aktuelle rapportene.

Av de ca 1150 befal som var innmeldt i NS befalsgruppe og blandt de 1072 befal som blei forkastet til krigstjeneste etter 1945, fantes det rikelig med personer

som rekrutteringsgrunnlag for tyskerne, også før 9. april. Hva CC «syns» om det er mindre interessant. Et viktig forskningsområde venter her på kritiske forskere.

Æresordet — ringen sluttet

Så og si samtlige offiserer i landet avga æresord til tyskerne etter at kampene i 1940 var over — om ikke å «bære våpen mot Tyskland». Mange av dem gikk seinere frivillig i tysk krigsfangenskap, hvor de blei behandlet som privilegerte fanger.

Dette var sjølsagt ytterst deprimerende for de som forsøkte å trekke kampen igang igjen, enten det nå var

i Norge, Sverige eller i England/USA. En etter forholdsvis stor norsk kontingent deltok i krigen på østfronten, under tysk overkommando. Det er ikke til å komme forbi at det var slik den viktigste krigsinnsatsen fra det norske offiserkorps faktisk var, vel og merke det som «var» i 1940.

Av det blei bygd opp en ny marine i England hvor norske offiserer også gjorde en stor innsats han ikke endre på dette. At norske offiserer gjorde en stor innsats på alliert side, bidro til unngå inntrykket av en katastrofal innsats når vi ser krigen som helhet. Kanskje vi skal forstå CC slik?

Lars Borgersrud

tøyet», (§75) og at hvis videre motstand på tross av dette ikke er mulig, gis det kategorisk påbud om å tillintetgjøre fartøyet ved å senke det (§73).

For den som ønsker detaljer er det bare å lese kommentarene til den militære undersøkelseskommissjonen til en rekke «overleveringer» til tyskerne av intakte fartøyer og kystbatterier. Til og med skipssjefer som blei beordret å dra til England med sine fartøyer unnlot å gjøre det, og overleverte istedet sine fartøyer intakte til tyskerne. Det er derfor full dekning for å hevde at det som var den norske marinen i 1940 kom til å gjøre sin viktigste krigsinnsats på tysk side, — når vi ser krigen under ett.

For å unngå dette ubehagelige i sitt rehabiliteringsfelttog for marinen, har CC valgt å følge en enkelt skipssjef (Øyvind Schau på TB «Stegg») som opererte nord for Haugesund. Men Schaus innsats seinere under krigen kan ikke brukes (slik som CC gjør) til å legge noe annet inn i situasjonen den 9. april enn det som faktisk var der. Det det gjaldt om da var å sette fartøyene inn i kamp mens fienden ennå var svake og usikre. Schaus oppfatning av situasjonen kan vi

lese ut av hans egen krigsdagbok, ført etter at han har hørt Quislings tale, hvor Quisling gjør offentlig at han har overtatt som regjeringssjef og beordrer offiserene til å stille seg til hans tjeneste: «Vi forsøker å få tak i 'Draug' pr. radio, men det går ikke. Situasjonen er mindre behagelig. Jeg er bare glad jeg ikke er alene offiser ombord, dvs glad for at dette ikke hendte 14 dager tidligere. Heldigvis hender det ingenting i løpet av natten som gjør at vi må ta standpunkt» («Vi får en rolig natt.» (s.39)

Skal vi Ta Schau på ordet var han altså svært usikker utfra Quislings tale. Det fratrar han ikke æren for hva han seinere gjorde, men forklarer ubesluttomheten den kritiske og avgjørende dagen 9. april, da alt blei tapt som seinere ikke kunne vinnes tilbake.

Forræderispørsmålet

CC hevder helt kategorisk: «Ett kan fastslås: Det fantes ingen tysk femtekolonne da Wehrmacht invaderte vårt land i 1940» (s.124). Ja, mon det.

Vi hadde aktive nazister på de forskjelligste kommandoposter i det militære

